

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002760

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 20.07.2026 № 256



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Садонцева Лідія Костянтинівна

2. Lidiia K. Sadontseva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5047-9759

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: право

Дата захисту: 03-07-2026

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача: Східний апеляційний господарський суд

Код за ЄДРПОУ: 42259888

Місцезнаходження: пр. Незалежності, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13818

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.79.01

Тема дисертації:

1. Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності.
2. The procedural order for releasing a person from criminal responsibility.

Реферат/анотація:

1. Вибір теми дослідження обумовлений її актуальністю для науки кримінального процесу та правозастосовної практики, оскільки: по-перше, у сучасній вітчизняній науці кримінального процесу відсутнє комплексне дослідження, що зосереджувалася б саме на процесуальному аспекті застосування звільнення особи від кримінальної відповідальності, водночас охоплюючи усі релевантні стадії кримінального провадження та їх етапи; по-друге, доводиться визнати недосконалість окремих правових положень, що регламентують процедуру застосування підстав звільнення від кримінальної відповідальності, а також дотичних до них інститутів, як наприклад, визначення питання про процесуальні витрати, що при цьому спричиняє наявність значної кількості інколи суперечливих судових рішень з розглядуваної проблеми. З огляду на вищевикладене, в роботі здійснено комплексне дослідження процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності, що дозволило розкрити сутність і значення

однойменного інституту, з'ясувати особливості звернення до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності як форми закінчення досудового розслідування, охарактеризувати загальні положення кримінального провадження під час звільнення особи від кримінальної відповідальності, визначити особливості процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із застосуванням різних матеріально-правових підстав на стадії досудового розслідування, розкрити процедуру звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення у суді першої інстанції, а також проаналізувати питання щодо оскарження судового рішення, постановленого за результатами розгляду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. У першому розділі роботи було виокремлено тематичні блоки щодо спрямованості наукової розвідки проблематики звільнення від кримінальної відповідальності та проведено аналіз наукового доробку за кожним із них, а саме дослідження з таких аспектів: по-перше, щодо форм закінчення досудового розслідування; по-друге, стосовно звільнення особи від кримінальної відповідальності як підстави для закриття кримінального провадження судом; по-третє, щодо процесуального порядку звернення з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності та вирішення цього питання судом; по-четверте, стосовно особливостей звільнення особи від кримінальної відповідальності за окремими кримінально-правовими підставами. Установлено, що критерієм диференціації форми кримінального провадження щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності є втрата протиправним діянням небезпечного характеру або його істотне зниження (об'єктивний аспект) або позитивна поведінка особи, яка його вчинила (суб'єктивний аспект), що зумовлює доцільність альтернативного вирішення кримінально-правового конфлікту з метою заміни каральної парадигми правосуддя та реалізації принципу процесуальної економії, що відповідає сучасним стандартам гуманізації кримінального процесу. Це дало можливість виокремити ті характерні ознаки, що властиві кримінальному провадженню щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності, які дозволяють розкрити його сутність і призначення: (1) диференційованість процесуальної форми; (2) альтернативність; (3) міжгалузева комплексність нормативного регулювання; (4) вичерпність підстав для звільнення особи від кримінальної відповідальності; (5) виключно судова компетенція; (6) спеціальний предмет доказування; (7) добровільність і усвідомленість застосування; (8) аксіологічна поліаспектність; (9) правотрасформуючий характер. Також дисертанткою було сформульовано поняття кримінального провадження щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності, а саме – врегульована кримінальним процесуальним законом система процесуальних дій та рішень уповноважених суб'єктів, що реалізується в особливому порядку в межах стадії досудового розслідування та у судовому провадженні, спрямована на забезпечення реалізації міжгалузевого інституту звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставах та за умов, що передбачені Законом України про кримінальну відповідальність. На підставі аналізу практики Європейського суду з прав людини, насамперед, у світлі статей 2, 3 та 6 Європейської конвенції з прав людини, вдалося виокремити низку обов'язкових стандартів, що мають бути враховані при здійсненні кримінального провадження щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності: а) забезпечення змагальності та інших процедурних гарантій у такому кримінальному провадженні; б) надання особі реальної можливості заперечувати проти такого звільнення, а також мати змогу оскаржувати відповідне рішення суду про звільнення від кримінальної відповідальності; в) обов'язковість постанови особи саме перед судом, який здатний надати необхідні гарантії та забезпечити незалежність і неупередженість при прийнятті рішення.

2. The choice of research topic is determined by its relevance to the study of criminal procedure and legal practice, since: firstly, contemporary Ukrainian scholarship on criminal procedure lacks a comprehensive study that focuses specifically on the procedural aspects of applying release from criminal responsibility, whilst covering all relevant stages of criminal proceedings and their phases; secondly, it must be acknowledged that certain legal provisions that regulate the procedure for applying grounds for release from criminal responsibility, as well as related institutions, such as the question of procedural costs, are imperfect; this, in turn, leads to a significant number of sometimes contradictory court decisions on the issue under consideration. In view of the above, this research provides a comprehensive analysis of the procedural framework for releasing a person from criminal responsibility, which has made it possible to explore the essence and significance of this legal institution, to

identify the specific features of applying to the court with a motion to release a person from criminal responsibility as a means of terminating a pre-trial investigation, to describe the general provisions of criminal proceedings during the exemption of a person from criminal liability, to identify the specific characteristics of the procedural order for exempting a person from criminal liability in connection with the application of various substantive legal grounds at the pre-trial investigation stage, to examine the procedure for releasing a person from criminal responsibility for a committed criminal offence in the court of first instance, and to analyse matters relating to the appeal against a court decision issued following the consideration of a motion to release a person from criminal responsibility. The first section of the thesis highlights thematic blocks related to the focus of academic research on the issue of release from criminal responsibility and analyses the academic literature on each of these, namely research into the following aspects: firstly, with regard to the forms of completion of pre-trial investigations; secondly, regarding the release of a person from criminal responsibility as a basis for the court to close criminal proceedings; thirdly, concerning the procedural order of applying for the release of a person from criminal responsibility and the court's decision on this issue; fourthly, regarding the specific aspects of releasing a person from criminal responsibility on particular criminal law grounds. It has been established that the criterion for differentiating the form of criminal proceedings regarding the release of a person from criminal liability is the elimination of the dangerous nature of the unlawful act or a significant reduction thereof (objective aspect), or the positive behaviour of the person who committed it (subjective aspect), leading to the appropriateness of an alternative approach to resolving the criminal law conflict with the aim of replacing the punitive paradigm of justice and implementing the principle of procedural economy, which is in line with modern standards for the humanisation of criminal proceedings. That made it possible to highlight the distinctive features typical of criminal proceedings concerning the release of a person from criminal responsibility, which help to reveal their essence and purpose: (1) the distinct procedural form; (2) the alternative nature of the proceedings; (3) the interdisciplinary complexity of the regulatory framework; (4) the exhaustive nature of the grounds for releasing a person from criminal responsibility; (5) the exclusive jurisdiction of the courts; (6) the specific subject matter of proof; (7) the voluntary and conscious nature of its application; (8) the axiological multi-aspect nature; (9) the law-transforming nature. The doctoral candidate also defined the concept of criminal proceedings on the release of a person from criminal responsibility, as follows – the system of procedural actions and decisions of competent authorities, regulated by criminal procedural law, which is carried out in a special manner during the pre-trial investigation stage and in court proceedings, aimed at ensuring the implementation of the interdisciplinary institution for releasing a person from criminal responsibility on the grounds and under the conditions provided for by the Law of Ukraine on Criminal Responsibility.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Садонцева Л.К. Характерні ознаки кримінального провадження щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського//Б. 2024. Том 35 (74). № 6. С. 116-121.
- 2. Садонцева Л.К. Окремі особливості досудового розслідування звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Аналітично-порівняльне правознавство//Б. 2025. Вип. 5. С.262-268.

- 3. Садонцева Л.К. Процесуальний механізм реалізації звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Південноукраїнський правничий часопис // Б. 2025. Вип. 3. С.186-192.
- 4. Садонцева Л.К. Інститут звільнення особи від кримінальної відповідальності. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: матеріали IV Харківського кримінального процесуального полілогу (м. Харків, 24 бер. 2023 р.). Харків: Право, 2023. С.68-69.
- 5. Садонцева Л.К. Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки: окремі думки. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: матеріали V Харківського кримінального процесуального полілогу (м. Харків, 15 лист. 2023 р.). Харків: Право, 2024. С.212-215.
- 6. Садонцева Л.К. Щодо особливостей звільнення від кримінальної відповідальності в умовах воєнного стану: окремі міркування. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: матеріали VI Харківського кримінального процесуального полілогу (м. Харків, 17 квіт. 2024 р.). Харків: Право, 2024. С.79-82.
- 7. Садонцева Л.К. Особливості предмета доказування при звільненні особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: матеріали VII Харківського кримінального процесуального полілогу (м. Харків, 17 квіт. 2025 р.). Харків: Право, 2025. С.102-105.
- 8. Садонцева Л.К. Окремі проблеми оскарження ухвали суду, постановленої за результатами розгляду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: матеріали IX Харківського кримінального процесуального полілогу (м. Харків, 23 берез. 2026 р.). Харків: Право, 2026. С. 138-141.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000957

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Туманянц Ануш Робертівна

2. Anush R. Tumaniants

Кваліфікація: к. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6403-8436

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57218315231; Web of Science Researcher ID: AAO-1646-2021; <https://scholar.google.com/citations?user=5yFm9WsAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лоскутов Тимур Олександрович

2. Tymur O. Loskutov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2686-9201

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Торбас Олександр Олександрович

2. Oleksandr O. Torbas

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1465-4238

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крицька Ірина Олександрівна

2. Iryna O. Krytska

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3676-4582

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпенко Михайло Олегович

2. Mykhailo O. Karpenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0939-7353

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Капліна Оксана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Капліна Оксана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна